

Nr. 10 | Oktober 2009 |

31ste jaargang

verschijnt niet in augustus

P 408.654

Gods Woord en mensenwoorden

Inhoud

Schriftwerk - Woord van de voorzitter

Het narcisme van de kleine verschillen	blz. 3
Een Calvijn om aan te likken...	blz. 3

In het vizier : Gods Woord en mensenwoorden

Roddel verstikt	blz. 4
Over roddel en achterklap	blz. 7
Nieuw logo	blz. 9

Uit de synodale raad

Huis van het Protestantisme	blz.10
Postzegel Calvijn	blz.11

Uit de coördinaties

12 Punten van Berlijn	blz.12
Ervaringen in Bethlehem en Jeruzalem	blz.13
Nieuws over Zuid-Afrika	blz.14
Protestantse Omroep	blz.15
Nieuwe woordvoerder VPKB	blz.16
Volwassenenvorming	blz.17
Vlaamse Diaconale Dag	blz.18

Faculteit

Interdisciplinaire studiedagen	blz.19
Studieverlof predikanten	blz.19

Van hier en daar

Zonder Bethge geen Bonhoeffer, zonder Bonhoeffer geen Bethge	blz.20
Het hoofddoekverbod in het GO!	blz.24

Aankondigingen

Project Vrouwenmantel	blz.23
500 jaar Calvijn in Roeselare	
Vijfde zangfeest Boechout	
500 jaar Calvijn in Dendermonde	
Psalmzingen met Calvijn	blz.26

Advertentie

Oostburg zoekt predikant(e) 50 %	blz.27
----------------------------------	--------

Uit de redactie

31 oktober 2009 wordt een historische dag voor het Belgisch Protestantisme. Niet omdat Luther dan precies 492 jaar geleden aan de weg heeft getimmerd met z'n stellingen over de af-laar, maar omdat op dat moment België verrijkt wordt met het 'Huis van het Protestantisme', kloppend hart en zenuwcentrum, 'headquarters' en ontmoetingsplaats voor alles en iedereen wat met protestantisme in ons land te maken heeft.

Dit huis moet in de verf gezet worden en rond de opening ervan wordt er dan ook stevig aan de weg getimmerd, weliswaar niet met 95 stellingen, maar dan toch wel met een nieuw logo (prominent prijkt het op de voorpagina) en een speciale Calvijn postzegel. 31 oktober als de 'eerste dag van uitgifte' van een speciale Calvijnpostzegel (alle filatelisten daarheen!). "Een Calvijn om aan te likken", zegt onze voorzitter. Inderdaad. Naast al dit trompetgeschal stemt het thema van dit nummer tot nadenken: roddel en achterklap. Wij protestanten geven hoog op van Het Woord van God, maar onze mensenwoorden (en woorden *zijn* daden, als iemand dat zou moeten weten, dan zijn het protestanten) staan daar nogal vaak mee in contrast.

Ds. Schouten en Frank Marivoet stellen de praktijk aan de orde en aan de kaak. Het Schriftwerk preludeert erop, want zoals de apostel Jacobus zegt: de 'tong' is geen onschuldig ding (om aan postzegels te likken bijv.), maar kan meer kapot maken dan ons lief is. Ook wil ik u nog wijzen op een reactie op het hoofddoekverbod van ondergetekende, die enkele jaren het voorrecht had om in beide gecontesteerde atheneas les te geven. Tot slot geeft dr. Jurjen Wiersma zijn indrukken weer over het symposium naar aanleiding van de 100ste geboortedag van Eberhard Bethge, die een biografie schreef over Dietrich Bonhoeffer.

Dick WURSTEN

Het narcisme van de kleine verschillen

*Met onze tong zegenen we onze Heer en Vader, en we vervloeken er mensen mee die God heeft geschapen naar zijn evenbeeld.
(Jak 3 : 9)*

Nu we het in deze Kerkmozaïek over roddelen gaan hebben, lijkt het mij gepast om dit schriftwerk te beginnen met een vet verhaal. De gekende Weense psychiater Sigmund Freud, zo gaat het gerucht, was verslaafd aan cocaïne. Dit kan tellen! Sommigen beweren dat hij daardoor zulke fantastische theorieën over de menselijke geest heeft ontwikkeld. Maar eigenlijk, zeggen mensen die het niet zo hebben begrepen op deze geniale Joodse kwakzalver ('t is maar hoe je het bekijkt), stelt het allemaal niet veel voor en baadt zijn werk in nevelen van roes en hallucinatie. Toch vind ik zijn poëtische en ietwat overdreven (zie je wel, 't is dan toch waar!) uitdrukking over de oorzaak van roddelen interessant. Freud noemt de niet te stellen bron waaruit smeuge verhalen over anderen opwellen en de drang deze rond te strooien 'het narcisme van de kleine verschillen'.

En wat blijkt? Jakobus, de broeder des Heren en onverdachte geheelonthouder, wijst zowaar, zij het met andere woorden, naar dezelfde bron van prietpraat. In zijn 'strooien brief' (dixit Luther,...) markeert Jakobus hebzucht als wortel van het kwaad. Roddel en rijkdom gaan hand in hand, zo vervolgt hij in hoofdstuk 3, omdat mensen blijkbaar nood hebben om zich van anderen te onderscheiden terwijl de kern van de boodschap juist is dat alle mensen in grote mate eender zijn. De mens, 'adam', is gemaakt naar Gods beeld en gelijkenis, man en vrouw. 'Adam' is een collectivum, een term of naam die een veelheid en geen enkelvoudig individu aanduidt. Onderling zijn er verschillen, dat wel, maar die zijn al bij al gering in vergelijking met de eenheid. Op de wortel van het kwaad – meer zijn of hebben dan een ander – floreert de wildgroei van roddel waarmee de kleine verschillen stevast worden uitvergroot. Dit narcisme van het kleine verschil of het geroddel in de goege-meente, aldus Jakobus, zorgt ervoor dat de christelijke boodschap ongeloofwaardig overkomt, want we loven God en vervloeken met dezelfde tong en adem een ander mens die gemaakt is naar Gods evenbeeld.

'Het kan verkeren' schreef Bredero, ook al zo'n visionair dichter. Wat zou hij gebruikt hebben?

dr. Johan TEMMERMAN, predikant te Gent-Centrum.

Een Calvin om aan te likken...

Calvin is "in". Het jaar 2009 zal de geschiedenis ingaan als een jaar vol vieringen, herdenkingen, boeken, artikelen en preken om de grote hervormer te gedenken. Het Alexander en Laura Bronkhorst-Büller-legaat, genoemd naar de vroegere hoogleeraar van onze Brusselse theologische Faculteit, prof. A. Bronkhorst, nam hiertoe een bijzonder initiatief. In aandenken aan deze voormalige predikant, oudinspecteur protestantse godsdienst, gewezen hoogleraar, gewezen motor van de Silo-Stichting (Ronse, Menen, Geraardsbergen, Genk, Aalst...) en ook gedreven publicist, gaf de familie vijf Nederlandse postzegels uit. België deed het iets bescheidener. Onder impuls van het moderamen van de synodale raad en met financiële en logistieke steun van het Bronkhorst-Büller-legaat kwam één Belgische Calvinzegel tot stand. Hij toont de karikatuur van Calvin, zoals ze als rode draad in de Calvin-vieringen overal te zien was. Een bewuste keuze. Is Calvin immers niet de man over wie ook veel mentale karikaturen de ronde doen? Bovendien een écht Belgisch ontwerp. De postzegel wordt verkocht met eerste dagstempel, de dag van de opening van het Huis van het Protestantisme. Een uniek stuk, waarvan we hopen dat het ook zijn weg naar de gemeenten zal vinden.

Overigens : ook Idelette de Bure zijn we niet vergeten : zij krijgt haar portret op een prachtige maxi-kaart. Blijvende herinnering aan het ook in België met luister gevierde Calvinjaar.

dr. Guy LIAGRE

Roddel verstikt

Er wordt wel eens geroddeld over mensen, soms met ernstige gevolgen.

Daarom kwam in een protestantse radio-uitzending het volgende thema aan bod : roddel verstikt en waarheid maakt vrij!

Anja en Wim

Tot voor kort was ze bijna elke zondag in de kerk. Anja, een jonge vrouw van vooraan in de dertig met haar drie kinderen. Erg actief en betrokken was ze niet in de parochie. Ze was vaak alleen met de kinderen. Haar man Wim zag je maar weinig, die moest nogal onregelmatige uren kloppen als politiebeambte. Maar nu het nieuws in de krant had gestaan dat Wim betrokken zou zijn bij een moordzaak en in de gevangenis zat, kwam ze alsmaar minder.

Anja voelde zich in de nek gekeken, ook en vooral in de kerk. Terwijl de voorganger sprak over naastenliefde en barmhartigheid, en de mensen daarmee volmondig instemden in bidden en zingen, voelde Anja de blikken van de mensen als prikken in de rug. Ze dacht: Ik hoor er niet meer bij.

Alleen, om niet te zeggen eenzaam, begint ze zich sterk te maken. Het wordt een zich afzetten, in een kringetje draaien, redeneringen van anderen trachten door te hebben en voor te zijn. Uiteinde-

lijk moet ze vaststellen dat zij en haar kinderen slachtoffer zijn van roddel. Eén van de dames van de diaconie is wel eens langs geweest. Het bezoek stelde niet veel voor. Naast de uiting van plichtsbesef was er vooral een goede portie nieuwsgierigheid. Anja en haar kinderen betaalden de tol voor de misstap die Wim had begaan.

Wim zelf, uiteindelijk veroordeeld tot twintig jaar, vertelt tijdens de eerste gesprekken in de gevangenis, hetzelfde verhaal. Zonder in te gaan op schuld en verantwoordelijkheid, moet hij vaststellen dat hij het, naar omstandigheden en de vrijheidsberoving buiten beschouwing

gelaten, goed heeft. Hij beschikt over alle basiscomfort van onderdak, kleding, eten en drinken, ontspanning en contact. Hetgeen hem het meest tegenzit en waaraan hij ook niets kan veranderen is de situatie van zijn vrouw en de kinderen. Die betalen eigenlijk de prijs van zijn misstap. Hij heeft al wat hij nodig heeft, vrouw en kinderen zijn aangewezen op een OCMW-uitkering.

Niemand kan Wim met de vinger komen wijzen in de gevangenis, uiteindelijk is dit een veilig oord. Anja en de kinderen leven onbeschermd, worden wel nagewezen, hebben last van roddelpraat, worden genegeerd, uitgestoten uit wijk- en dorpsgemeenschap. Wie draagt uiteindelijk de straf, wie draagt ze misschien dubbel?

Waar zit de prikkel om te roddelen

Hoe komen mensen ertoe om zo enthousiast mee te doen aan dergelijk verhalenopbod? Waar zit de prikkel om toch maar op de kar te springen van het vertellen van feiten die eigenlijk geen echte gebeurtenissen meer zijn.

Bij roddel worden fracties van feiten uitvergroot, uit hun context gehaald en zwaar aangedikt verderverteld als een nieuw feit. Alleen de sneeuwbal en het roddelwoord groeien tijdens het rollen voort!

Meedoen met roddelen is aantrekkelijk voor ons allemaal. We worden, wellicht onbewust, meegesleept door het aspect van in de belangstelling staan. Onze nieuwsgierigheid drijft ons daar naar toe. Zonder het goed en wel te beseffen, zijn we bezig als medeproducer van een verhaal dat nog slechts enkele procenten met de realiteit te maken heeft. Maar alles klinkt zo enthousiast en aantrekkelijk, dat we daar argeloos nog een pikant detail in verwerken tijdens het verdervertellen. Onze eigen interpretatie vermengen we dan met gegevens die we van een ander kregen. Dit maken we dan tot een nieuw feit en dit is weer aanleiding tot het lanceren van een nieuw verhaal.

Een andere oorzaak dat roddel als vanzelfsprekend in ons fluistergedrag blijft voortbestaan, is jaloezie. Mensen kunnen niet langs hun basisdriften - overleven en de soort in stand houden - heen. Een deel van deze basisbehoefte wordt al gerealiseerd in het zich sterker opstellen dan de andere. Dit kan eenvoudig door fysiek de sterkere te zijn, of materieel, langs bezit of positie. Lukt dit niet helemaal dan is er nog de toepassing van de onderuithaaltheorie. Belast de ander zoveel als mogelijk, maak hem zo klein dat je vanzelf, zonder persoonlijke prestatie of inzet, enkele sporten op de ladder naar boven klimt. Dit lukt door het minimaliseren van de kwaliteiten van anderen, door hun prestaties zo te relativeren dat ze bijna ontkend worden, of door mensen belachelijk te maken.

Soms doen mensen mee aan de roddelcarroussel uit onwetendheid of omdat ze denken "het zal dan wel zo zijn". Zeker wanneer iemand met overtuiging een verhaal vlot kan verkopen, niet gehinderd door overdrijven of gebrek van grens tussen objectieve werkelijkheid en persoonlijke fantasie.

Gevolgen van roddelen

Dat roddel op zichzelf reeds een allegaartje is van halve waarheden, verzinsels en overdrijvingen, is al erg genoeg. Roddel in stand houden is nog erger. Meestal overziet de roddelaar de gevolgen van het

kwalijke gerucht niet, ofwel mikt hij juist op venijnige uitwerking ervan en lanceert hij daarom zijn verhaal.

Voor de geviseerde is het alles behalve leefbaar. Slechts de sterken onder ons, de mensen met de zogenaamde brede rug, komen er zonder kleerscheuren van af. Voor de meeste slachtoffers wordt het een echte lijdensweg. Als de hele buurt of wijk over je roddelt, je letterlijk en figuurlijk met de vinger wijst, verhalen in stand houdt en aandikt waartegen geen redelijke argumenten zijn opgewassen, dan laat dit zijn gevolgen na.

Het persoonlijke en sociale leven raakt verstoord. Mensen over wie geroddeld wordt, hebben de neiging om aan zichzelf te gaan twifelen. Als de campagne maar lang genoeg aanhoudt, krijgt hun zelfvertrouwen een flinke deuk. Op de duur stellen deze mensen ook vermijdingsgedrag. Zo weinig mogelijk komen ze nog buiten. Zich op straat begeven wordt een hele opdracht, boodschappen doen een stresserende zaak. Ook de kinderen lijden mee. Ook voor hen is uitstoting, uitgelachen en weggepest worden dagelijkse kost. Dat hier op de duur blijvende littekens uit voort komen, ligt voor de hand.

Het gebeurt nog wel eens dat het niet bij verbaal geweld blijft maar dat er plagerijen aan te pas komen als op de muren kloppen, gevels bekladden, vuilniszakken omkieperen. Soms moet de politie worden ingeschakeld, of ziet een persoon of een gezin zich genoodzaakt te verhuizen, van werk te veranderen. Het venijn van de roddel is sterk en verspreidt zich op een subtiele manier, dringt door tot waar men het niet verwacht. Het resultaat is

altijd pijn en verdriet, onmacht en woede. Soms ziet de belasterde nog als enige uitweg zelf maar uit het leven te stappen.

Is er iets tegen te doen?

Hoe helpen we roddel de wereld uit?

De eerste die er iets kan en zou moeten aan doen is de roddelaar zelf. De persoon bij wie het verhaal start of die het verhaal verdraait en aandikt, die kan het ook tegenhouden, een halt toeroepen. Zo eenvoudig als het lijkt, is het in werkelijkheid natuurlijk niet. Er zijn namelijk nog twee bochten te nemen vooraleer we zo ver zijn. De roddelaar is

zich meestal niet erg bewust van zijn kwaadvoortbrengend gedrag in woord en daad. Het rondstrooien van verzinsels of aandikken van verhalen over andere mensen is bijna een tweede natuur geworden. Deze mensen geloven hun eigen leugens. Om hieraan iets te doen dat op langere termijn blijvend verandering oplevert, gaat in de richting van professionele hulp.

Maar ieder van ons kan een bijdrage leveren om roddel uit de wereld te krijgen. Er is maar één echte remedie: de roddel stoppen, er niet aan mee doen. Verhalen 'van horen zeggen' en 'het zal dus wel zo zijn', niet meer voeden door ze verder te vertellen, maar ze voor ons houden. Zo valt de geruchtenmolen vanzelf stil. Om enig resultaat te hebben, moeten we dit natuurlijk voor 100% solidair doen. Eén enkel gaatje is voldoende om het gerucht te laten ontsnappen. Dan gaat het weer een eigen leven leiden en veroorzaakt weerom zoveel pijn en

verdriet in het kwetsen en bekladden van mensen, hun leven en hun toekomst.

Tegenargumenteren helpt meestal niet. Het is zoals met de sneeuwbal, die wordt ook groter door het voortrollen en op de duur kunnen we daar niet meer tegen op, spelen we alleen nog op veilig door uit de weg te gaan. Zo is het ook met het roddelwoord, het vergroot zich rollend voort! Ervoor zorgen dat we niet in die lawine van leugens en verzinsels, overdrijving en fantasie terecht komen.

We kunnen natuurlijk nog altijd partij kiezen voor de slachtoffers van het roddelgeweld. Dit vraagt moed en durf om eraan te beginnen, en heel veel doorzettingsvermogen om vol te houden. Aan de kant van de zwakken gaan staan is zelden aantrekkelijk of lucratief. Maar toch, misschien wordt het ooit wel eens waar: Al is de leugen nog zo snel, de waarheid achterhaalt ze wel!

Frank MARIVOET, *De Protestantse Stem*

Inzegening en bevestiging Marc SCHIPPERS

18 oktober 2009

De raad van bestuur van Sailors' Society vzw is verheugd u mee te delen dat dhr. vicaris Marc SCHIPPERS zal worden ingezegend in het predikambt van de Verenigde Protestantse Kerk in België en bevestigd als havenpastor te Antwerpen.

De inzegening en bevestiging zullen plaatsvinden in een bijzondere eredienst die wordt gehouden op zondag 18 oktober 2009.

Deze eredienst gaat door in het Antwerp Seafarers' Centre, Italiëlei 72, Antwerpen. De dienst begint om 16 uur.

U bent van harte uitgenodigd om deze dienst bij te wonen. Gelieve uw aanwezigheid te melden via het e-mailadres antwerp@sailors-society.org Met hartelijke groeten namens de raad van bestuur van Sailors' Society vzw.

Over roddel en achterklap

“Wie een vals getuigenis tegen een ander aflegt, is als een bijl, een zwaard, een scherpe pijl!” (Spreuken 25 : 18)

De afgelopen zomer ontving ik een brief van de redactie van Kerkmozaïek. Of ondergetekende geen artikel wilde schrijven over roddel en achterklap. “Aanleiding hiertoe is dat kerkleden en verscheidene predikanten kapot en ontgoocheld zijn in de VPKB, juist door het geroddel en de laster.” De vraag is eenvoudig, het antwoord is lastiger. Want, zoals Frank Marivoet in zijn artikel memoreert, *iedereen* maakt zich schuldig aan roddel. We zijn, wat dit betreft, allemaal “ervaringsdeskundigen”.

Al is de één “ervaringsdeskundige” als dader en de ander als slachtoffer.

En dat maakt ten aanzien van ons onderwerp een héél groot verschil! Of... uiteindelijk toch niet!

Roddelpers

Net als pesten is roddel moeilijk in te dijen. Vooral omdat roddel meestal langs anonieme weg gebeurt. “Heb je gehoord dat...?” *Wie* het verhaal de wereld ingestuurd heeft, wordt er doorgaans niet bij verteld. De “dader” ligt op het kerkhof!

Nu is roddelen en achterbaks gefluister van alle tijden. Maar de afgelopen decennia hebben we dit geklets bijna geïnstitutionaliseerd. Er is een heuse roddelpers ontstaan en de “boekskes” verkopen, ondanks de crisis, uitstekend.

Wat voor leed erdoor wordt aangericht, is voor de bedrijvers van dit soort journalistiek niet eens relevant. Sensatie is wat de lezer wil: “brood en spelen”! Waar hebben we dat al eerder gehoord?

Roddel in de geloofsgemeenschap

Blijkbaar is de geloofsgemeenschap zo “wereldgelijkvormig”, dat het daar niet beter gesteld is. Toch zou je het in een kerkelijk milieu anders verwachten. En waarom? Omdat *daar* mensen bijeen

komen, die op zoek zijn naar mogelijkheden om hun geloof in God te kunnen beleven. Het geloof is de samenbindende factor.

Als ik de geloofsgemeenschap zo omschrijf, is dat nogal horizontaal gesteld. Er valt daarop dan ook heel wat af te dingen! Maar gezien ons onderwerp wil ik bewust “laag bij de grond” beginnen. Want *in* die samenkomst komt er, als het goed is, ruimte voor Godsontmoeting. Natuurlijk valt een dergelijke “ontmoeting” niet uit de lucht, al hebben we het wel “van boven” te verwachten. Rust, openheid, inkeer... Allemaal zaken, die we nodig hebben voor de ontmoeting met de Heer door zijn Geest. Vroeger hoorden daar ook nog het zelfonderzoek en de verootmoediging bij. Beide zaken zijn (net als de woorden) een beetje ouderwets. Ze zijn niet meer “in”! Misschien moeten we die stoffige woorden maar eens van de grond rapen en er opnieuw naar leren kijken.

Zelfonderzoek

In het kader van zo’n zelfonderzoek las men vroeger meestal in de eredienst de Tien Geboden. In onze tijd spreken we liever van Tien Woorden, omdat het hier gaat om richtlijnen, wegaanwijzers. Dat betekent overigens *wel* dat deze Tien Woorden ruimer geïnterpreteerd zullen moeten worden, dan het statisch juridische “gebod” of “wet”. Een gebod is overigens iets anders dan een *verbod*. Maar dit ter zijde.

Als we in Exodus 20 lezen “pleeg geen moord” (Ex. 20 : 13 NBV) lijkt dat duidelijk. Als het negende Woord klinkt: “leg over een ander geen vals getuigenis af”, wanen we ons in een rechtszaal. Daar luistert het nauw! De Oud-Testamenticus Koole vertaalt Ex. 20 : 16 dan ook als volgt: “Treed niet als leugenachtig aanklager of getuige tegen uw naaste op.”

Nu weet u waarschijnlijk wel dat in oude tijden het rechtspreken in Israël aan de “oudsten”, aan de oudere generatie, werd overgelaten. Advocaten waren onbestaande. Des te belangrijker waren de getuigen. Als je *die* tegen had, dan was je er letterlijk: geweest! Een getuigenis kon dus, net als het 6^e gebod, moordend zijn.

Twee getuigen volstonden. Twee “naasten” waren voldoende om je te doen hangen! Want een dubbel getuigenis, dat overeenstemt, was *waarheid*!

Vandaar dat Mattheüs, in tegenstelling tot Lucas en Marcus, spreekt over *twee* blinden, die van Jezus getuigen dat Hij “Heer, Zoon van David” is (Matth. 20 : 30). Zij *zien waarheid*, waar anderen, zoals de leerlingen, (ver)blind zijn.

Het negende Woord kunnen we gerust betrekken op het fenomeen roddel en achterklap. Roddel staat gelijk aan een vals getuigenis. Zelfs als hetgeen men vertelt waar, de *waarheid* is? “Wat is waarheid”, vroeg Pilatus al.

Bij waarheid en leugen gaat het niet zozeer om afgebakende grootheden. Er wordt in de Bijbel nogal wat afgelogen! Het gaat in het 9^e Woord over een leugenachtigheid, die *dodelijk* is. Het gaat niet zozeer over “waarheid spreken”, maar eerder over waarheid *doen* met het oog op de naaste.

Kletsen over medemensen en roddelen doet de naaste kwaad en is in het licht van Exodus 20 *on*-waarheid en dus: een vals getuigenis. En ieder van ons, die tracht gelovig te leven, zal zich met dit 9^e Woord moeten verstaan en zich erdoor moeten laten corrigeren. Daar waar het in het 6^e Woord gaat over de fysieke moord, gaat het in het 9^e Woord om de karaktermoord. Het is even dodelijk!

Nemen u en ik de Bijbel serieus?

Als we daar “ja” en “amen” op zeggen, zullen we iets moeten doen aan onze kwalijke roddelneiging. Het moet stoppen! En dat kan, als we de moeite nemen om allerlei dubieuze verhalen, die ons verteld worden te relativiseren en *niet* verder te vertellen. Hoe verleidelijk dat soms ook is! Zelfs in een kleine familiale kerkgemeenschap als de VPKB is dat mogelijk. En ieder van ons kan zijn/haar steentje daartoe bijdragen. Meer dan waarschijnlijk zal er in onze gemeenten iets gaan (uit)stralen. Een andere sfeer, die een buitenstaander aan zal spreken. Te vaak wordt, ook in onze kerkgemeenschap, er van uit gegaan dat een beleidsmatige aanpak, veranderingen in de gemeente/eredienst het ver-

schil zullen maken. Daar kan best veel goeds in zitten. Maar waar het in de eerste plaats over moet gaan, is of wij elkaar (graag) zien als broeder en zuster in Christus. En of wij de ander eigenlijk wel aanvaarden, zoals Christus ons allen aanvaard heeft.

Bewijs uzelf een dienst

Bent u nu iets verder gekomen ten aanzien van het maatschappelijk probleem van roddel en achterklap, *ook* in de Christelijke geloofsgemeenschap? Ik vrees van niet! We weten allemaal best, wanneer wij roddelen of over de schreef gaan. De vraag is of we de moed hebben om telkens opnieuw aan zelfonderzoek te doen en wij onszelf bovendien een zekere zelfcensuur durven opleggen. *Als* we dat doen, zijn we waarlijk groot, hoe klein we ook wezen mogen. En geloof me: uiteindelijk bewijst u uzelf een grote dienst. Door roddel wordt het wantrouwen vergroot. (“Zou men *over mij* ook zo kletsen?”). En dit wantrouwen vernietigt uiteindelijk wat u dierbaar is: geloof in mensen... en wellicht ook het geloof in God! Uiteindelijk moeten we constateren dat roddel op *verschillende* vlakken dodelijk, zeg maar moordend, is! De “dader” *zelf* wordt eveneens: slachtoffer.

In dit Calvinjaar wil ik met een citaat van de Reformator eindigen. Het is in het licht van het bovenstaande merkwaardig *modern*: “Een koning kan zeer wel een oorlog rechtvaardig begonnen zijn, maar als de manier waarop hij zijn oorlog voert beestachtig is, verspeelt hij alsnog zijn rechtvaardiging. Een waarheid, die zich niet met het leven wil verstaan, valt vroeg of laat ten prooi aan *on*-waarheid.” (Instituut III, J. Calvijn)

Mevr. ds. G.SCHOUTEN, predikant te Boechout.

U heeft het ongetwijfeld al gemerkt: onze Kerk heeft een nieuw logo

Waarom een nieuw logo?

We zijn verhuisd en het “Huis van het Protestantisme” is thans een feit. Op zijn minst een bijzondere gebeurtenis! Een tijdje geleden sprak de synodale raad reeds de wens uit over een logo te kunnen beschikken, om uniformiteit te scheppen in de interne en externe communicatie van de Verenigde Protestantse Kerk in België. Een logo ook dat de band verbeeldt tussen de hedendaagse moderne kerk en haar verleden. De Kerk is immers geworteld in een lange traditie. Daarom is het nieuwe logo ook radicaal anders dan het oude. Het vertaalt op zichtbare wijze de symbolische verandering door de opening van het Huis van het Protestantisme.

Het nieuwe logo drukt verbondenheid uit met de protestantse traditie. Tegelijk vertaalt het de permanente zorg om de boodschap van het Evangelie voortdurend te reactualiseren. In tegenstelling tot het oude zegel, zegt het nieuwe logo ook iets over de zending van de Kerk. De vorm is rijk aan interpretaties: rijk door het verleden, richt het de blik op de toekomst. De keuze voor dit logo heeft ook een vernieuwing van lettertype mogelijk gemaakt. Bovendien is het nieuwe logo, qua taal, neutraal. Men kan het gebruiken met uniformiteit in stijl en typografie in de drie talen, samen of apart.

Het beeld van het logo

In het logo zijn een kruis en een duif geïntegreerd, zoals in het Hugenotenkruis. Dit kruis is een krachtig en eeuwenoud symbool van het protestantisme.

Het open kruis leidt ons naar de Levende Christus en naar een open en dynamische kerk. De duif, symbool van de Heilige Geest, gaat waarheen ze wil. Ze is getekend op het kruis tijdens haar vlucht de hoogte in. Het gaat ook om de Geest van de schepping. In die zin kan het geloof bron van verantwoordelijkheid zijn, vandaag en al de dagen, voor iedereen en voor de wereld waarin we leven.

De kleuren van het logo

Het blauw brengt kalmte, tederheid en oprechtheid. Haar symboliek vertaalt vrede, deugd, wijsheid en meditatie.

Het oranje wil ons stimuleren. Het drukt energie, enthousiasme en verbeelding uit.

Nieuwe website

De maanden voor en tijdens afgelopen zomer is er hard gewerkt aan een nieuwe site voor de VPKB. Ondertussen is de nieuwe website van de Nederlandstalige VPKB gearriveerd op www.vpkb.be

Onze Franstalige broeders en zusters kunt u nog steeds terugvinden op www.protestanet.be

Huis van het Protestantisme

Open-deur-dagen

Vrijdag, 30 oktober 2009

Opening voor de officiële vertegenwoordigers van de districten, de synodale raad en de buitenlandse en Belgische zusterkerken. Er zijn in het bijzonder een afgevaardigde van de *Evangelische Kirche im Rheinland* en van het *Gustav-Adolf-Werk* uitgenodigd omdat zij de verbouwingen aan het Huis van het Protestantisme financieel gesteund hebben. Op deze dag zijn eveneens de vertegenwoordigers van de stad Anderlecht en de Gouverneur uitgenodigd. Beide woordvoerders van de VPKB hebben voor die dag contacten gelegd met de pers. Daarnaast worden ook afvaardigingen van de Faculteit, Protestantse Solidariteit... verwacht. Na de opening volgt er een receptie.

Programma

- Opening door mevr. ds. J. van Vooren
- Welkomstwoord door dr. G. Liagre
- Voorstellen van het Huis van het Protestantisme
- Toespraak dhr. F. Renneboog
- Toespraken zusterkerken
- Muzikaal interludium
- Toespraak vertegenwoordiger overheid
- Muzikaal interludium
- Receptie

Zaterdag, 31 oktober 2009

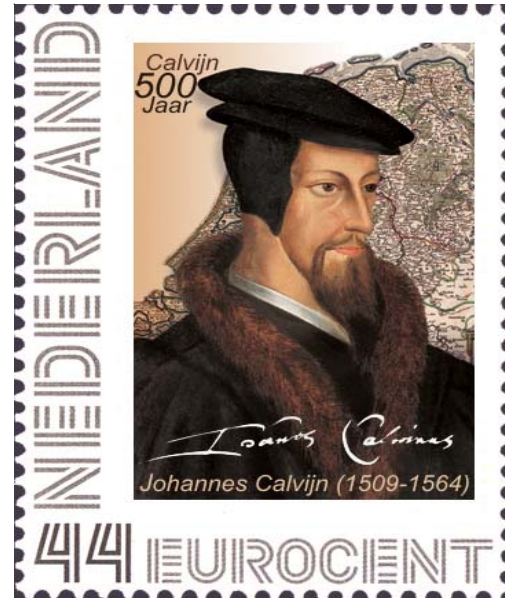
Op de Hervormingsdag gaan van 15.00u. tot 16.30u. de deuren open voor het grote publiek. Iedereen is van harte welkom om ons nieuwe gebouw te bezoeken.

Programma

- Welkomstwoord door dr. G. Liagre
- Voorstellen van het Huis van het Protestantisme
- Toespraak dhr. F. Renneboog
- Toespraak Protestantse Solidariteit
- Toespraken zusterkerken
- Receptie

De reden waarom wij de open-deur-dagen over twee dagen spreiden is louter omwille van de plaats. Het grootste lokaal is voor 70 personen en we willen vermijden dat iedereen elkaar voor de voeten loopt.

Van de gelegenheid maakt de synodale raad ook gebruik om een Calvinpostzegel uit te geven. Daarnaast vindt u meer informatie.

Alexander en Laura
Bronkhorst-Büller Legaat**Een Levende Reformatie**
Voor de Transformatie van de Wereld**Belgische uitgifte****Nederlands uitgifte**

De gezamenlijke wereldpostzegeluitgiften - ons filatelistisch geheugen - zijn een visueel erfgoed van de wereldgeschiedenis. Ze vertellen ons wat en wie belangrijk waren en bepalen zo mee de historische plaats die mensen en gebeurtenissen krijgen. Ze maken ook duidelijk hoe de waardering voor historische feiten en maatschappelijke stromingen evolueert. De ondergang van de apartheid en het communisme zijn er in vastgelegd, net zoals de huidige opmars van het neoliberalisme. Ook geloofsovertuigingen komen in zicht. Het rooms-katholieke geloof is ruimschoots gedocumenteerd door de Vaticaanse Post en de posterijen van landen waar dit geloof de constitutionele of feitelijke staatsgodsdienst is. De paus staat zelfs stevast in de top drie van meest geportretteerden. De Reformatie komt er heel bekaaid van af.

Een postzegeluitgifte is naast geschiedschrijving ook actuele berichtgeving. Hierin worden vanwege de beperkte uitgifteprogramma's alleen de allerbelangrijkste gebeurtenissen opgenomen. Een postzegeluitgifte wordt zo ook een maatschappelijke bevestiging en vooral een feestelijke hulde. Wat van belang is en wat niet is echter mee afhankelijk van subjectieve beoordeling en extra-postale overwegingen en zo valt Calvin in de Nederlanden buiten de officiële postale herdenking. Alleen, dat hoeft geen definitieve uitsluiting te zijn, want via de persoonlijke postzegelprogramma's van onze posterijen hebben de Calvinisten de mogelijkheid Calvin in de postzegels te zetten en de feesthulde zelf te organiseren.

Een postzegel kan een verschil maken en bijdragen aan de correctie van de geschiedschrijving en de beeldvorming onder onze jeugd. Wordt deze strenge en onbuigzame hervormer terecht uit de iconografie van onze post geweerd of is Calvin nog springlevend en is de leer van deze grondlegger van de protestantse belevingswereld nog steeds relevant voor ons hedendaagse geloof en onze geestelijke noden? In de moderne maatschappij, waar de normerende staat de plaats ruimt voor het privé-initiatief, is het aan de geloofsgenoten van Johannes Calvin om hierop het antwoord te geven, en hem al dan niet met een postzegel te eren.

De ondertekening van de “12 Punten van Berlijn”

In juli 2009 is in Berlijn een verklaring ondertekend die wel eens belangrijk zou kunnen worden. Uitgaande van het *International Council of Christians and Jews* met ledenorganisaties over heel de wereld, is ook door de Belgische vertegenwoordiger (afgevaardigd door het Overlegorgaan van Christenen en Joden in België, het OCJB) de handtekening geplaatst onder een engagement in 12 punten om werk te maken van betere relaties tussen christenen en joden.

Bedoeling is om verder te werken op de verklaring van “Seelisberg” van 1947, waar onmiddellijk na de ramp van de sjoa, van christelijke zijde de wil is uitgesproken om het antisemitisme te bestrijden. Nu 60 jaar later werd een verdere stap gezet en een tekst opgesteld met een engagement voor én christenen én joden om de wederzijdse relaties te verbeteren, in het belang van een vreedvollere wereld.

De tekst wil een engagement zijn om in een bepaalde richting te gaan en zal binnen een paar jaar moeten geëvalueerd worden. Er worden doelen genoemd die men wil bereiken, en tevens wegen daarvoor aangegeven.

- In de eerste plaats gaat het over een oproep tot christenen en christelijke gemeenschappen om te blijven strijden tegen het eeuwig antisemitisme, bijbels, liturgisch en catechetisch. Hoe kunnen wij ons spreken zuiver en duidelijk houden zonder de eigenheid van de joodse partner te ondergraven.
- Ten tweede gaat het over een oproep tot joden en tot joodse gemeenschappen om de veranderingen in de houding van christenen in rekening te brengen, mogelijke verkeerde

beelden over christenen recht te zetten, en ook de eigen liturgische en andere teksten te herbekijken in het licht van deze bijstellingen.

- Ten derde gaat het over een oproep tot christelijke en joodse gemeenschappen samen, om zich in te zetten voor een betere dialoog met de politieke en economische instanties om te komen tot meer rechtvaardigheid in een globale wereld, samen met de andere geloofsgemeenschappen.

Door telkens ook een aantal concrete wegen aan te duiden bij elk van deze 12 engagementen, mag verwacht worden dat deze verklaring verder zal gaan dan de studiekamers in pastorieën en faculteiten, maar in de dagelijkse concrete werkelijkheid gesprekken zal uitlokken.

Nadere informatie met de oorspronkelijk tekst op http://www.iccj.org/en/pdf/Berlin_Paper.pdf (met nog een bijkomende nota over de veranderingen in de relaties in de loop van de geschiedenis) ; voor de Nederlandse tekst met tevens een verslag van twee deelnemers uit België, zie de Berichten 77 van de Antwerpse Contactgroep voor Joods-Christelijke Betrekkingen, op hun site : <http://www.acjcb.be>

Danny ROUGES

Ervaringen in Bethlehem en Jeruzalem

Dit voorjaar waren ds. en mevr. Peter JANSSEN zes weken in Palestina en Israël. Zij woonden in Bethlehem en werkten net over de grens tussen Israël en de 'gebieden' in het oecumenische centrum Tantur bij Jeruzalem. Daar inventariseerden zij in de bibliotheek het archief van de Joods-Christelijke dialooggroep, 'Rainbow', sinds 1965 nog steeds actief. Hun impressies...

Intussen woonden wij in twee werelden, die in diep conflict met elkaar zijn. Omdat ik al vaker in Israël was geweest, probeerde ik nu met allerlei mensen in Bethlehem te spreken. Graag vertel ik van enkele korte ervaringen. Het ging natuurlijk telkens over 'de situatie' (bezetting). Op de kerkkoffie na de dienst in de Lutherse kerk voelde je al gauw hoe onrechtvaardig men deze vond. Men liet het hoofd niet hangen echter. De kerk helpt boeren, die onteigend dreigen te worden voor Joodse nederzettingen, omdat hun land voor een deel onbebouwd is, met legale en praktische middelen, te bebouwen en te bewaren. Ook Israëli's en Europeanen helpen mee. - Boeiend was ons gesprek met een Moslim koppel in de Geboortekerk (!) over de spirituele affiniteit van de drie godsdiensten. - Jongeren die we op straat spraken, meenden dat ze nog niet voor een eigen staat klaar waren. - Maar de muur was in Bethlehem vooral erg aanwezig. Vlak tegenover het Graf van Rachel liep ze dwars voor een winkelstraat langs en was zelfs op één plaats óm een huis aan drie kanten heen gebouwd! Onbegrijpelijk! De familie die daar woonde is onlangs in de Graanmarktkerk op bezoek geweest. - Wèl zijn er in Bethlehem van ouds veel christelijke hulporganisaties actief met Belgische en Duitse jonge vrijwilligers. Tof om dat te zien.

Met de kleine lijnbus vol met Palestijnse werklieden gingen we elke morgen naar Jeruzalem. Bij het checkpoint moest iedereen uistappen voor controle. Je went daar aan, maar het is toch een vreemde ervaring om door zulke jongvolwassen soldaten gecontroleerd te worden en voor de oude Palestijnse mensen is het een affront. Tantur, waar we werkten, was de eerste stop. Het ligt op een heuvel en je kunt ver in de omgeving tot aan de heuvels van Jordanië zien, erg mooi. Wij lazen er ook de kranten, omdat wij de radio en t.v. in Bethlehem niet konden verstaan. Die kranten zijn heel onafhankelijk. Eén van de kranten meldde dat een professor, Yehuda Judd Nieman, "aware of all the horrible things Israel does", (aldus de krant), de Israëlische prijs voor de documentaire film had gewonnen. Hij was arts geweest in de vorige oorlogen en maakte de film, zo zei hij, om de

ogen van de Israëli's te openen voor de politieke realiteit.

In Israël heb ik een aantal leden van de Rainbow geïnterviewd, ook Palestijns-Christelijke leden. Dat gaf een genuanceerder beeld. Ernstig is het bijvoorbeeld dat veel Palestijnen Israëli's enkel als soldaten of 'settlers' kennen, en ook omgekeerd is er een eenzijdig en negatief beeld. Van de kant van de werkers voor vrede en dialoog wordt daarom aan beide zijden veel aandacht en inspanning gegeven aan ontmoetingen en aan voorlichting van opvoeders in scholen en leger over een juist beeld van Christenen, Joden en Moslims. Het is duidelijk dat niet alleen in Palestina, maar ook in Israël de situatie zwaar op de samenleving weegt, wat weer allerlei moeilijke tegenstellingen tot gevolg heeft, waarvan die tussen orthodoxe en seculiere Israëli's misschien de scherpste en gevaarlijkste voor Israël is.

Je betrokkenheid als Europees Christen beïnvloedt natuurlijk je emoties, nu eens zus, dan weer zo. Ik blijf het pleidooi van een praktische en persoonlijke dubbele solidariteit via contacten met mensen in Israël en in Palestina steunen, zoals aangegeven in het rapport van het Jeruzalem Seminar van 2003 dat op de Synode van 2004 is voorgesteld. Dat is moeilijker, maar nuttiger dan allerlei emotionele betogingen. Want solidariteit is broeder(zuster)schap en helpt mensen hun last te dragen, het gaat boven politiek uit en heeft toch ruimte om kritisch te zijn.

Er is een dringende, theologische, reden voor die solidariteit. Het is toch diep verdrietig te zien hoe prachtige humane godsdiensten, Jodendom, Christendom en Islam, door éénzijdige bijbelinterpretaties gelovigen tot inhumane en harde minachting kunnen brengen. Het conflict wordt niet alleen door politieke kwesties, maar juist door dit verschijnsel van de religieuze verharding gevoed. Alle godsdiensten hebben daar mee te maken. Juist omdat dit ons als gelovigen ter harte gaat, mogen wij niet afzijdig blijven, maar hier gewoon onze taak doen, hoe moeilijk die misschien ook is.

Nieuws over Zuid-Afrika

Projecten

Jaarlijks gaat er ongeveer 14.000 € naar voornamelijk 2 projecten van onze zusterkerk, de Verenigende Gereformeerde Kerk in Zuidelijk Afrika (VGKZA).

URCSA-news

Het ene project is de ondersteuning van hun nationale kerknieuwsblad, URCSA-news. Dat komt ongeveer 3-maandelijks uit. Je zult daar regelmatig nieuws vinden van onze kerk in België:

- bezoek van een lid van de coördinatie aan hun synode;
- een koster die met een ezelin naar Santiago de Compostella loopt, met opbrengst voor de bouw van een crèche in ZA (meer dan 4.000 €!);
- het KAP-kamp in België en de ZA-deelnemers;
- het MADIP-project, waaraan Rwanda, Zuid-Afrika en België meededen onder de koepel van de WARC, om de Accra-belijdenis in die drie landen handen en voeten te geven;
- nieuws over het RESAC-overleg, het tweejaarlijks overleg tussen de 4 Europese landen (Duitsland, Nederland, Zwitserland en België) én ZA

Daarnaast staan interessante artikels over de eenheidsbesprekingen met de blanke kerk. Over een reis die de voorzitter, prof. Thias Kgatla gemaakt heeft doorheen het land, om de atmosfeer aan de basis te voelen. Hij luistert en ziet hoevele gemeenten arm zijn en nog steeds onder de vroegere apartheid lijden. De Coördinatie krijgt meerdere exemplaren van URCSA-nieuws. U kunt er opvragen bij de coördinator ds. Marc Loos. Een 7-tal jaren geleden lag de verschijning van URCSA-news plat: geen nationaal kerkblad meer! Dankzij o.a. steun van de VPKB verschijnt het nu weer regelmatig. Ze doen nu hun best ook meer inkomsten uit eigen bron te genereren.

HIV en Aids-hulp

De aidsproblematiek in ZA is één van de grootste in de hele wereld. Bij al de landen in Afrika die ten zuiden van de Sahara liggen is daar een groot probleem. Aids treft trouwens meer de armen dan de rijken, ook in ZA. Het is dus typisch een ziekte die verwoestend werkt voor de

arme bevolking in ZA. Daarvan behoren velen tot onze zusterkerk VGKZA. In veel gemeenten is het nog een taboe, hoewel op synodaal vlak er een sterk statement is aangenomen en beslist (in 2001). Men beseft dat het niet-bespreken de zaak alleen maar moeilijker maakt. Onze kerk helpt al sinds lang (zeker 5 jaar) via het 'Home Based Health Care'-programma. Een programma waar men met de zorg aan huis komt. Dat betekent soms wel dat men het ook 'aan huis' moet opsporen. Daarvoor is een belangrijke samenwerking nodig met de plaatselijke predikant en de gemeente. Die 'kennen' vaak de situatie en zijn vertrouwd met de mensen. Daardoor wordt er meer bekend en kan er tijdig hulp geschieden. Op 't ogenblik steunen we zo een 10-tal gemeenten, waar ze in samenwerking met andere organisaties en kerken de aidsproblematiek aanpakken. Ze recrutereren daarmee een 125 à 150 vrijwilligers uit de gemeenten, die de situatie vrij goed kennen. Zij moeten dan cursussen volgen om de technische kant van de problematiek onder de knie te krijgen. Die 10 gemeentes zijn verspreid over heel het land. Opvallend is daar ook 'Van Rhynsdorp' bij, een gemeente die we vroeger als VPKB al steunden in het kader van huizenbouwprojecten. De huidige predikant, ds. Denstan Plaatjies, leidt de Aidsactie. Hij schrijft dat 80% van de gemeenschap niet bekend is met de HIV/Aids pandemie. Er is nog VEEL te doen dus. Ook de zustergemeente van Antwerpen-Zuid, Atteridgeville, heeft al veel aan bewustwording gedaan, soms met hulp van gemeenteleden van Antwerpen-Zuid. U begrijpt dat hier altijd geld te weinig is. Onze steun – zo schrijft de 'commissie voor dienst en getuigenis' – wordt hoog gewaardeerd en is een teken dat je samen de lasten draagt!

Mogen wij als kerk hierin trouw en solidair blijven!

Ds. Marc LOOS, coördinator.

Ds. Christian Führer van de Nikolai kerk in Leipzig vertelt

Protestantse Omroep

VZW

VRT, Zondag 8 november 2009

Eén : 9.30

Canvas: 24.00

Kerken tegen de muur

“Alles had de politie verwacht, alleen geen kaarsen en gebeden.”

Het wonder van Leipzig 1989

In de **Nicolai-Kerk van Leipzig** in Oost-Duitsland, begonnen de maandagavondgebeden met mensen die het land wilden verlaten, met mensen die wilden blijven, met jongeren die een open en democratisch land wilden, tegen dictatuur, tegen milieuvervuiling... voor een nieuwe wind.

Ds. Christian Führer vertelt hoe het maandagavondgebed van de winter 1989 met een 20-tal mensen, uitgroeide tot massale betogingen vanaf eind augustus tot de val van de muur op 9 november, nu 20 jaar geleden..

Geweldloze weerbaarheid. Het kan muren doen vallen.

Realisatie:

David De Decker,
david@dddproductions.be tel. 0495/412.473

Productie:

Antoinette Panhuis,
antoinette.panhuis@swing.be tel. 02/230.52.22

1981: De Vredestiendag : 22 uur gebedswake met 120 jongeren, die zegden wat ze op hun lever hadden. De kerk als vrijplaats. Dat is het dacht ik ! Hier is Jezus werkelijk aanwezig.

Dit was de start van een open stadskerk, voor iedereen. De kerkdeuren staan open als de armen van Jezus: “Kom tot mij die vermoeid en belast zijt, ik zal u verkwikken.”

1982: Charta 77 in Tjechoslovakije, Solidarnosc in Polen, wapenopbouw aan beide grenzen van Duitsland met middellange afstandsrametten. Weer Vredestiendag in de DDR. De jeugd beslist om niet 10 dagen per jaar, maar elke maandag om 17 uur een vredeswake te houden. De kerkenraad gaat akkoord. Elke maandag zijn er een 15-tal bezoekers

1987: Gesprekken gaan meer en meer over “land verlaten of niet”

januari 1988 Berlijn: Officiële herdenking van de socialistische helden Rosa Luxemburg en Karl Liebknecht. Enkeligen dragen een eigen spandoek met Rosa Luxemburgs slogan “Vrijheid voor andersdenkenden.” Ze worden gevangengezet. 100 jongeren komen naar de Nikolai kerk van maandag tot donderdag om voor de gevangenen te bidden. Ook mensen die het land willen verlaten versterken elke maandag de gebedsgroep.

19 februari 1988: Ik nodig een 50-tal mensen die het land willen verlaten uit tot gesprek over “Leven en blijven in de DDR”. Er komen er 600. Ze zijn onder de indruk en vragen of ze ook naar het maandaggebed mogen komen. Nu is de Nicolai-kerk zeker van aandacht vanwege de Staatsveiligheid, de Stasi.

7 mei 1989: Verkiezingsdag. Basisgroepen sturen naar alle kieslokalen waarnemers en melden dat de uitslag behoorlijk vervalst is.

maandag 8 mei: alle toegangswegen naar de Nicolai kerk worden door de politie afgezet, maar heeft geen effect! Hoe meer controle, hoe meer mensen komen ! Op deze dag begon het einde van de DDR.

Vervolg op blz. 16

Edwin DELEN

Nieuwe Nederlandstalige woordvoerder van de VPKB

Per 1 september werd ik aangesteld als Nederlandstalige woordvoerder van de VPKB in opvolging van ds. Ruud Foppen. Ik hoop verder te kunnen bouwen op de ruime ervaring en contacten die Ruud Foppen de afgelopen jaren heeft opgebouwd.

Het is vanzelfsprekend een hele uitdaging om het woord te voeren namens onze Kerk. Vandaag bereikt het nieuws je digitaal sneller dan op papier, via beeld of radio. Een artikel dat 's middags in mijn mailbox verschijnt, wordt pas de volgende dag in de krant gepubliceerd. Websites worden constant vernieuwd en bevatten archieven en bibliotheken aan informatie. Uitgeverijen en kranten publiceren automatisch hun teksten ook digitaal.

'Belgisch protestantisme', 'protestantisme in België', 'protestantse kerk'...

Die drie woorden intikken op Google en je komt eerst op onze nieuwe site terecht! Je wandeling naar de bibliotheek wordt je bespaard.

Samen met de werkgroep Media wil ik nadenken over het mediabeleid en het media-bewustzijn in onze Kerk. Met de vernieuwde site proberen we in te gaan op de behoefte aan informatie van mensen in en buiten de Kerk.

De eerste periode wil ik vooral gebruiken om mij te oriënteren in mijn nieuwe taak, die enigszins beperkter zal zijn dan die van mijn voorganger. Maar natuurlijk blijven de ondertussen alom bekende Belpro's regelmatig verschijnen, ook in uw mailbox.

Mijn eerste opdracht heb ik gekregen bij de opening van het Huis van het Protestantisme eind deze maand. Ik hoop velen onder u daar te ontmoeten.

Ds. Edwin DELEN
edwin.delen@telenet.be
02/305.07.70
0499/360.338

vervolg van blz. 15

4 september 1989: Leipziger Messe : 4 dagen internationale handelsbeurs en het eerste vredesgebed na de zomervakantie. Het stadsbestuur vraagt het vredesgebed af te gelasten, maar wij weigeren. Als we buitenkomen staan de westerse camera's in een halfroond ons op te wachten. Iemand ontrolt een spandoek: "voor een open land met vrije mensen". De politie grijpt in en de beelden gaan de wereld rond.

In de kerk speelde de Bergrede met Jezus' radicale afwijzing van geweld een bijzondere rol. Op het kerkplein kon men de geweldloosheid onmiddellijk in praktijk brengen, bij de willekeurige arrestaties. Iemand kwam op het idee dat ieder, die opgepakt werd en in de vrachtwagen geduwd, luid zijn naam roept. Wij maakten lijsten, hingen die op in de kerk en meldden de namen aan het stadsbestuur. Jongeren hebben nog een beter idee: de namen op grote vellen tekenpapier schrijven en ze aan de tralies van de kerkvensters buiten hangen. Spontaan komen er bloemen naast te hangen en kaarsen op het voetpad.

Het stadsbestuur belt me op: Dominee, u bent verantwoordelijk voor de netheid voor uw kerkdeur; ruim alles op. Ik antwoord: Droefheid en pijn laten we ons niet afpakken. Ruim het zelf op!

Op een nacht in september komt de stadsreiniging – ik kon het zien vanaf het balkon van de pastorie – ze ruimen de bloemen weg, de kaarsen, maken het trottoir schoon van kaarsvet en, tot mijn verbazing, nemen uit de hoop kaarsen de goede, maken ze schoon, steken ze aan en zetten ze in de vensterbanken van de kerk. Een diep gevoel van vreugde kwam over mij: ze vragen niet meer: mag dat wel? maar denken, beslissen en handelen zelf!

En zo kwam 9 oktober 1989: de beslissende dag. De vreedzame betoging met 70.000 mensen rond de stad....

"Wij zijn het volk", "Geen geweld": de kortste samenvatting van Jezus' Bergrede.

Later zei een Stasi-generaal tegen mij: we waren op alles voorbereid: alleen niet op kaarsen en gebeden.

bron : EKD texte
Vertaling : Antoinette Panhuis

Leren in de gemeente

Volwassenenvormingswerk wordt ProVor vzw

Naast dienen, zorgen, vieren en bidden is leren een belangrijke activiteit van de gemeente. In veel gemeenten zijn er daarom doordeweekse activiteiten die gemeenteleden helpen om hun kennis van het geloof uit te breiden en te verdiepen. Ook zijn er korte en lange cursussen voor ambtsdragers om aan hen bagage mee te geven voor het werk in de Kerk.

Niet alleen de plaatselijke gemeenten zijn bezig met vorming en toerusting; ook de landelijke kerk houdt zich ermee bezig. Aan de Nederlandstalige kant waren lange tijd het Volwassenenvormingswerk vzw en Motief vzw gezamenlijk verantwoordelijk voor vorming en toerusting. In 2008 zijn beide organisaties losser van elkaar komen te staan. Motief vzw is verantwoordelijk voor vorming over de grenzen van de kerk heen. Het Volwassenenvormingswerk is gaan onderzoeken in hoeverre er in de gemeenten behoefte bestond aan een binnenkerkelijke vormingsorganisatie. Die bleek er te bestaan.

In februari 2008 is Volwassenenvormingswerk vzw verder gegaan onder de naam ProVor vzw. Het bestuur bestaat uit een groep enthousiaste vrijwilligers die zich toelegt op het organiseren en coördineren van vormings- en toerustingsactiviteiten binnen het Nederlandstalige gedeelte van de VPKB. Inmiddels werkt ProVor mee aan de voorbereiding van enkele landelijke studiedagen.

Ons grootste project in de komende maanden is echter het bezoeken van alle Nederlandstalige gemeenten en het inventariseren van welke ondersteuning gemeenten kunnen gebruiken bij het organiseren van vormings- en toerustingsactiviteiten én wat zij andere gemeenten eventueel kunnen bieden op dit gebied. Omdat er veel kleine gemeenten zijn is het goed om krachten te bundelen en

ervaringen uit te wisselen.

ProVor vzw heeft geen betaalde krachten in dienst en beschikt over beperkte financiële middelen. Toch hopen wij een goede bijdrage te kunnen leveren aan de vorming binnen onze kerk. U zult zeker meer van ons horen.

Gertjan BIKKER
Voorzitter ProVor vzw
provor@skynet.be

Let op: Vlaamse Diaconale Dag (17 oktober) verplaatst naar andere locatie!

In plaats van in de Protestantse Kerk Brussel zal zij plaatshebben in het Huis van het Protestantisme, Brogniezstraat 44 te Brussel. Het thema van de dag zal zijn: positie van de jongeren in de huidige maatschappelijke crisis en hun toekomstperspectief.

Dit jaar zal de jaarlijkse Vlaamse Diaconale Dag in het teken van de jongeren staan. In tijden van crisis zijn zij een extra kwetsbare partij. Wat kunnen wij als Protestantse gemeenten voor hen betekenen?

Dat is de vraag die centraal zal staan op de dag. En dat doen we in de vorm van lezingen, discussie en interactieve vormen waarin wij zelf onze plaats en visie voor het geheel kunnen ontdekken. Kortom: een dag voor hoofd, hart en handen. Niet alleen óver jongeren, maar vooral natuurlijk mét jongeren!

Datum: zaterdag 17 oktober 2009
Plaats: Huis van het Protestantisme, Brogniezstraat 44, Brussel
Tijd: 9.00 - 16.30 uur

Synodevergadering 2009

14 november 2009

Zoals reeds eerder aangekondigd vindt de komende synodevergadering plaats op zaterdag 14 november 2009 in de protestantse kerk

Bruxelles-Botanique
Bischoffsheimlaan 40
1000 Brussel
Tel. 02/218.52.93

De synodedocumenten zijn ondertussen verzonden. Indien de kerkenraden deze in pdf-formaat wensen te ontvangen, dan kunnen zij zich richten tot volgend adres : uniprobels@skynet.be

Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid

‘Rond Calvijn’

Van 9 t/m 23 november is er in de Faculteit een tentoonstelling van boeken ‘rond Calvijn’. Op dinsdag, 24 november is er om 16.00 uur een slotzitting met een voordracht van prof. dr. Anne Marie Reijnen: ‘Ter ere van God, tot de vreugde van de mens. Een uitnodiging om Calvijn te(her)lezen: enkele beschouwingen over de Institutie’.

Interdisciplinaire studiedagen: Calvijn!

Elk jaar trekken docenten en studenten van de Faculteit zich voor een paar dagen terug om met elkaar vanuit verschillende invalshoeken te werken aan één thema. Deze dagen staan ook open voor mensen van buiten de Faculteit, oud-studenten, predikanten en theologisch geïnteresseerden. Dit jaar is het thema ‘Calvijn’. Een logisch keuze, want het is een man die Europa diepgaand beïnvloed heeft. De studiedagen zijn op maandag, 30 november en dinsdag, 1 december en worden gehouden in het Theologisch Pastoraal Centrum te Antwerpen. Zie binnenkort voor opgave en programma over deze twee samenhangende studiedagen de website van de Faculteit.

Masterproef

Aan de Nederlandstalige afdeling van de Faculteit werden in dit studiejaar twee masterproeven ingeleverd die een bijzonder punt markeren in de fase van de studiehervormingen. Het ene eindwerkstuk is van Jan Kouwen (Terneuzen), die nog onder de opzet van kandidatuur en licentie aan zijn studie begon en de andere verhandeling is van Annekatrien Van den Bulck (Mechelen), die haar studie volgens de nieuwe structuur van bachelor en master voltooide. Overigens, hoe verschillend ook, beide eindwerkstukken laten iets zien van hoe de theologie steeds contact zoekt met de eigen cultuur. Zo deed Kouwen onder de titel *Kan ‘t ôk in ‘t Zêeuws’*, onderzoek naar het vertalen van de Bijbel in het Zeeuws. Terwijl Annekatrien inging op het thema *‘Gesprek over Abraham in jodendom, christendom en islam’*. Op een heel andere manier weerspie-

gelt ook dat thema vragen van onze huidige samenleving.

Studieverlof predikanten

Eens in de vijf jaar krijgen predikanten in de VPKB studieverlof. Zo’n verlof biedt hen de mogelijkheid om zich, vrij van het gemeentewerk, heel gericht te wijden aan een theologisch thema. Dat is niet alleen belangrijk voor hen zelf, want niet zelden wordt het thema van het studieverlof gekozen in relatie tot het werk in de gemeente. In onze VPKB vinden we die doorgaande vorming zo belangrijk, dat het vastgelegd is in de kerkorde en dat kerkenraden daaraan meewerken. Nu is dat niet alleen in België zo. Ook de Protestantse Kerk in Nederland kent voor haar predikanten studieverlof. In de praktijk vindt er dan ook wel ‘grensverkeer’ plaats. Vlaamse predikanten gaan nog al eens naar Nederland voor hun studieverlof, maar er komen ook wel Nederlandse predikanten voor begeleiding naar de Faculteit. In die begeleiding wordt in de regel eerst een inventarisatie van wensen opge maakt, waarna er een studie- en begeleidingsplan wordt opgesteld. Zo worden de doelen van het studieverlof en de aanpak bepaald en wordt een lijst opgemaakt van relevante literatuur en andere informatiebronnen. In zo’n studietraject vinden er dan vervolgens begeleidingsgesprekken plaats met de betreffende docent. In eerste instantie ‘tussentijds’: hoe ver is men gekomen; hoe moet/kan het verder gaan en dergelijke. En tenslotte is er dan een afrondend gesprek. Ook op die manier verleent de Faculteit haar diensten aan predikanten en kerken.

Informatie

- op de website <http://protestafac.ac.be>;
- bij de decaan, prof. Peter Tomson (02/527.03.08 of +31/878.767.957, pjtomson@evonet.be);
- bij de secretaresse, mw. Anne Joué (02/735.67.46, info@protestafac.ac.be).

Zonder Bethge geen Bonhoeffer, zonder Bonhoeffer geen Bethge

Indrukken van een symposium

Eberhard Bethge is bekend geworden als leerling, vriend en biograaf van Dietrich Bonhoeffer, de theoloog die vooropliep in het verzet tegen Hitler. Bonhoeffer werd aangehouden en op 9 april 1945 terechtgesteld door de Gestapo in het KZ Flossenbürg. Bethge werd geboren op zondag 28 augustus 1909 in de pastorie van het dorpje Warchau ten noorden van Maagdenburg, een stad in Saksen, die van 1945 tot 1989 deel uitmaakte van de Duitse Democratische Republiek. Hij stierf op zaterdag 18 maart 2000, negentig jaar oud.

Als de strenge, maar liefdevolle vader Wilhelm Bethge in 1923 sterft, neemt de tiener Eberhard een besluit. Hij wil in het voetspoor van zijn vader treden en wil ook dominee worden. Moeder Elisabeth, twaalf jaar jonger dan haar man, staat alleen voor de opvoeding van het grote gezin. Bij haar dood in 1964 is zij vierentachtig jaar en heeft zij veertig jaar als weduwe geleefd en gezorgd. Eberhard moet van haar zijn levenslust en toewijding hebben geërfd. Hij doorloopt het gymnasium in Maagdenburg. Zijn neef Gerhard Vibrans, net als hij domineeszoon, wijdt hem in 1929 in het studentenleven in. Beiden studeren theologie, achtereenvolgens in Koningsbergen, Berlijn, Wenen, Tübingen en ten slotte in Halle aan de Maarten Luther Universiteit van Halle-Wittenberg.

Theologische Verklaring van Barmen

Begin oktober 1934 vervoegt Eberhard Bethge zich met andere aspirant-voorgangers bij het evangelische predikantenseminarie in Wittenberg. Het is van korte duur. Vijftien van hen krijgen op 29 oktober te horen dat ze kunnen vertrekken. Reden? Hun sympathie voor de Theologische Verklaring van Barmen van mei 1934, een hartstochtelijk pamflet van de 'Bekennende Kirche' (Belijdende Kerk). Karl Barth was hiervoor de initiatiefnemer. Hij wilde nadrukkelijk afstand nemen van de *Deutsche Christen*, de protestanten in Duitsland die zich onder aanvoering van rijksbissschop Ludwig Müller achter de nazi-ideologie schaarden. Zij wilden niets weten van de Belijdende Kerk maar verlangden dat gelovigen Hitler gehoorzaamden.

Barmen sloot elk compromis uit. De kerk leeft alleen uit Jezus Christus, was de oukaze van Barth cum suis. Jezus is en leert het ene woord van God. De dwaalleer ('Irrlehre') van de *Deutsche Christen* is volstrekt in strijd met Wet en Evangelie.

De keuze was duidelijk: het is Christus of Caesar. Bethge en veertien medestudenten aarzelden niet en lieten Müller in een brief weten dat zij Barmen aanvaardden. De kandidaat-predikanten werden meteen van het seminarie gestuurd en konden hun koffers pakken. De klap kwam hard aan. De vijftien Wittenbergers moesten niet alleen hun opleiding afbreken maar waren ook niet meer in dienst van de kerk en ze misten de atmosfeer van de theologiestudie. Gerhard Vibrans merkte bijvoorbeeld op dat hij het gevoel had gehad dat hij op die gedenkwaardige plek onder de rook van Wittenberg de geest van Luther ademde. Hoe verder?

De weg die Bethge insloeg leidde naar het predikantenseminarie van de Belijdende Kerk in Finkenwalde en Zingst, in het verre Oost-Pruisen. Daar was de Belijdende Kerk met een eigen theologische opleiding begonnen. Dietrich Bonhoeffer werd benoemd tot rector; hij was maar drie jaar

ouder dan Bethge. Deze viel bij hem in de smaak. Eberhard had een opgeruimd karakter, was humoristisch, bescheiden, attent en vriendelijk. Volgens sommigen had hij een natuurlijke aanleg voor vriendschap en hij was, niet te vergeten, een muzikaal talent.

Symposium

Van 27 tot 30 augustus 2009 kwamen ± 100 mannen en vrouwen, jong en oud, afkomstig uit België, Duitsland (de hoofdmoot), Italië, Japan, Nederland, Spanje en de Verenigde Staten, samen om deel te nemen aan een symposium ter gelegenheid van Eberhard Bethges 100ste geboortedag. De Rijnlandse kerk organiseerde het in samenwerking met het Internationale Bonhoeffer Gezelschap en het vond plaats in de fraaie gebouwen van de Kaiserswerther Diakonie in Düsseldorf-Kaiserswerth, een locatie waar Bethge zelf werkzaam is geweest.

Het thema was *Bekennen und Widerstehen / Belijden en Verzet*. Bethge was van 1935 tot 1945 de toegewijde deel- en reisgenoot van Bonhoeffers 'leven zonder uitvlucht'. Onmiddellijk nadat Hitler in januari 1933 aan de macht was gekomen en de eerste inhumane maatregelen werden getroffen, gaf Bonhoeffer te kennen dat kerk en theologie moesten weigeren mee te doen met het nazi-systeem: geen gelijkschakeling en weigering te spreken en te preken over 'Jezus de Ariër'. Toen de nazi's de druk opvoerden, meende Bonhoeffer dat het kerkelijk verzet meer moest zijn dan een publieke belijdenis en een daad van verzet moest worden. Belijdenis werd belijdenisdoen. Bonhoeffer, zijn familie en een paar vrienden gingen vanaf 1938/'39 conspiratief handelen. De moordenaar moest worden gestopt, verklaarden ze.

Het is mogelijk de nieuwe fase in het verzet precies aan te duiden. Het was in de zomer van 1940, 17 juni, een heerlijke dag, de dag waarop Hitler zijn grootste militaire overwinning behaalde. Bethge was met Bonhoeffer op een visitatiereis oostwaarts getrokken. Tijdens een korte koffiepauze meldt de luidspreker dat Frankrijk heeft gecapituleerd. Het Horst Wessellied schalt door het vertrek. Iedereen veert op, klimt op stoelen en tafels en zingt uit volle borst mee. Ook Dietrich stond op en ook

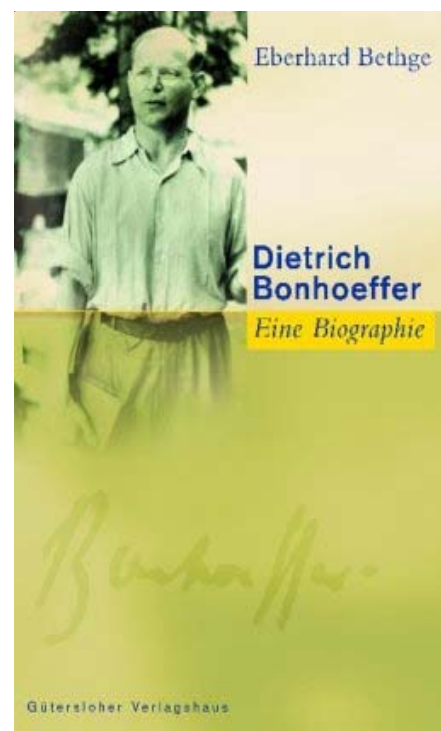
hij bracht de Hitlergroet. 'Ik was met stomheid geslagen', aldus Bethge. Dietrich siste hem toe: '*Ben je gek, arm omhoog!*'. Eenmaal buiten zei Bonhoeffer: '*Dit moest even. Voor andere, belangrijker, dingen moeten offers worden gebracht. We moeten onze ware bedoelingen camoufleren, willen we het terreurregime ten val brengen*'.'

Op deze wijze voltrok zich de overgang naar verzet als samenzwering en tirannenmoord. De aanslag tegen Hitler moest op 20 juli 1944 worden uitgevoerd. Het werd een echec, de bom ontplofte niet. De samenzweersers werden gearresteerd. De medeplichtigheid van Bonhoeffer en zijn zwager Hans von Dohnanyi, om hen alleen te noemen, kon onomstotelijk worden bewezen. Hun wachtte de doodstraf. Bethge zat ook een moment vast; door een wonderlijks speling van het lot ontsprong hij de dans.

De nalatenschap

Bethge koos ook voor een leven zonder uitvlucht. Naast zijn inzet voor het predikantschap was hij gedreven om de nalatenschap van zijn vriend Dietrich veilig te stellen en toegankelijk te maken. Zijn vriend had zich eens schertsend laten ontvallen dat hij hem allerlei materiaal zou overhandigen, want, wie weet, komt het eens op je weg om mijn biografie te schrijven. Een kwart eeuw later werd deze terloopse constatering werkelijkheid. In 1967 publiceerde Eberhard Bethge de baanbrekende biografie van ruim duizend bladzijden onder de titel *Dietrich Bonhoeffer. Theologe - Christ - Zeitgenosse*. De Nederlandse vertaling verscheen in 2002 bij uitgeverij Ten Have.

Eerder al bezorgde Bethge Bonhoeffers Ethiekfragmenten (1950). Dit boek werd nauwelijks opgemerkt. Een sensatie daarentegen werden de brie-

ven en aantekeningen uit de gevangenis. Ze werden door Bethge uitgegeven onder de titel *Widerstand und Ergebung / Verzet en Overgave*. De eerste uitgave van dat boek zag het licht in 1951. Meteen volgden vertalingen en kwamen er nieuwe drukken. Bethge zelf bagatelliseerde zijn rol en noemde zich bescheiden 'uitgever' of 'een vriend'. Hij vond het niet nodig zichzelf op een voetstuk te plaatsen. Toch was hij de regisseur die de lijnen uitzette. Het moet hem enorm hebben gestreeld dat hij de voltooiing van de zeventiendelige uitgave van Bonhoeffers verzamelde werk nog meemaakte. Dat grote moment vond plaats in 1997 in de Staatsbibliotheek van Berlijn. De *Dietrich Bonhoeffer Werke* waren compleet. De receptiegeschiedenis kon beginnen.

Blijvende weerbaarheid

Niet alleen zakelijk ook inhoudelijk bleef Bethge in de weer met Bonhoeffers gedachtegoed. Je hoort wel zeggen dat de strijd en het verzet doorgaan, zodra de kanonnen zwijgen. Dat klopt wat Bethge betreft. Hij bleef weerbaar. Eerst en vooral probeerde hij het gesprek met de Joodse gemeenschap weer op gang te brengen. Naar hen wilde de christen en 'Kirchenmann' Bethge luisteren, van hen wilde hij leren – antisemitisme leren bestrijden, komaf leren maken met antijudaïsme in het Nieuwe Testament en in het zelfverstaan van kerk en theologie, theologie leren beoefenen na Auschwitz.

Auschwitz toonde onweerlegbaar aan dat het christendom (in Europa, in Duitsland) was ingestort en dat zijn fundamenteen waren verrot. Kerk en gelovige zitten in de beklagdenbank, gaan gebukt onder schuld en schamen zich voor hun medeplichtigheid. Een nieuw begin is alleen mogelijk op basis van solidariteit met het Joodse volk en uit diep respect voor het eerste gebod. Geloofwaardigheid moest weer worden afgedwongen.

Het bleef niet bij woorden; daden volgden. Bethge trok bijvoorbeeld naar Zuid-Afrika om de tegenstanders van het Apartheidssysteem een hart onder de riem te steken. Hij bezocht Beyers Naudé, sloot vriendschap en steunde hem in de wijze waarop hij voorging in het belijdenisdoen en het verzet. Onvermoeibaar hielp Bethge kerk en we-

reld in het reine te komen met het nazi-verleden, z'n genocide, biologisch racisme en mensenverachting.

Een deelnemer van het symposium in Kaiserswerth kwam tot de conclusie dat het niet mogelijk is over Bethge te spreken zonder op Bonhoeffer te komen en dat het fenomeen Bonhoeffer onbegrijpelijk zou zijn gebleven zonder Bethge. Een juiste conclusie.

prof. dr. Jurjen WIERSMA

Studiefonds : Ik help een kind

Dit is de naam van het studiefonds van de Coördinatie Kerk en Wereld. Daaruit ontvangen jongeren van de *Eglise Presbytérienne au Rwanda* financiële steun voor hun secundaire studies. Vele donateurs geven al jaren trouw.

Met nieuwe donateurs zijn we erg blij. En met elke eenmalige gift! Giften kunt u storten op rekeningnummer 125-9302045-30 van Protestantse Solidariteit o.v.v. 'Ik help een kind' (fiscaal attest vanaf 30 Euro)

Contactpersoon:

Jean Lenders

tel. 03-666.24.99

E-mail: ikhelpeenkind@hotmail.com

Aankondigingen

Project 'Vrouwenmantel'

vrijdag 2 oktober 2009

De vrouwen op de vlucht en uit de migratie van de Vrouwenwerking van het Protestants Sociaal Centrum / CAW De Terp onthullen een kleurrijke multiculturele jurk die de brug tussen 2 culturen voorstelt.

Gedurende een jaar hebben ze gevoelens, frustraties en emoties op een creatieve manier een plaats gegeven. Ontdek zelf de verrassende motieven, de bruisende symbolen en lees de boeiende verhalen. Het is een interessante voel-, kijk- en luister-belevens!

De installatie kan bezocht worden de hele maand oktober tussen 10.00 en 16.00 uur.

Dit project wordt gesteund door het Sociaal Impulsfonds van de Stad Antwerpen, door de Provincie en de werkgroep Projecten van de VPKB.

Graag inschrijven per mail

marleen.germer@cawdeterp.be of telefonisch.

Vrouwenwerking PSC Kerkstraat 57 - 2060 Antwerpen tel 03/235.28.59 - GSM 0498/16.40.19

ATLAS-gebouw, Carnotstraat 110

2060 Antwerpen

receptie tussen 15.00 en 18.00 uur

500 jaar Calvin Roeselare

zaterdag 10 oktober 2009 om 20.00u

Naar aanleiding van 500 jaar Calvin organiseert de protestantse kerk te Roeselare een tentoonstelling en een lezing. Het regiokoor Laus Deo geeft bij die gelegenheid een concert.

Protestantse Kerk

Jan Mahieustraat 21

8800 Roeselare

Inkom : gratis

Vijfde zangfeest Boechout

17 oktober 2009 om 15.00u.

Katholieken en protestanten zingen samen onder de leiding van Ignace Thevelein, verantwoordelijk voor liturgie en zang in het bisdom Brugge.

Met medewerking van verschillende koren zal muziekpedagoog Ignace Thevelein op zijn onnavolgbare manier zangliefhebbers wegwijzen maken in bekende en onbekende kerkliederen.

Protestantse Kerk

Onze Lieve Vrouweplein

2530 Boechout

www.vpkbboechout.be

500 jaar Calvin Dendermonde

1 - 13 november 2009, elke dag van 14 tot 17u.

Naast een tentoonstelling kunt u ook kijken naar een DVD, "Calvin en ik", gemaakt door de protestantse kerk van Antwerpen, De Wijngaard. Deze DVD gaat op zoek naar een antwoord op de vraag: "Wat heeft Calvin de mensen van vandaag te zeggen?"

Los van de tentoonstelling en de DVD willen wij u ook heel graag attent maken op de lezing van 9 november 2009 om 20u, eveneens in de Evangeliekerk. Dr. Johan Decavele bespreekt met ons de vraag: "Waarom kreeg het Calvinisme zoveel ahang in Vlaanderen en Gent?"

Evangeliekerk

Lindanusstraat 2

9200 Dendermonde

Het hoofddoekverbod in het GO!

Als voormalig leerkracht van zowel het atheneum Antwerpen als Hoboken, is Dick Wursten goed geplaatst om een reactie te geven op het hoofddoekenverbod dat daar werd ingevoerd en dat tot zoveel contestatie heeft geleid.

Wie twee jaar geleden op de speelplaats van het koninklijk atheneum rondliep werd zonder meer getroffen door de gezellige drukte die daar heerste. Je zag wel veel meisjes met hoofddoeken, maar dat went snel en al met al was het toch nog een bont gezelschap. Veel vriendschappen trokken zich ook niets aan van herkomst en levensbeschouwing. Je zag zoals overal slierten meisjes van verschillende komaf gearmd over de speelplaats trekken.. Wat echter ook opviel, was dat er een kleine groep meisjes was die tamelijk uniform gekleed waren en die wel altijd enkel bij elkaar te vinden waren. Zij hadden ook geen hoofddoek om, maar waren gekleed in een gewaad waarin de hoofdbedekking was geïntegreerd. Ter hoogte van de oren werd het bovenste gedeelte vaak nog met plooiën en spelden gecompleteerd zodat er toch zeker niets van het oor of een lok van het haar uit zou komen piepen.

Het was maar een subgroep, maar het was er wel een die zich roerde. Bij de dialogen die we met de leerkrachten levensbeschouwing opzetten deden

deze dames hun mond open. Prachtig, mondige meiden onder die hoofddoek. Maar wat ze zeiden was minder prachtig: meningen werden verkondigd als absolute waarheden: onbetwijfelbaar geloof. Er werd niet eens geargumenteed, er werd enkel geponeerd. Wie het niet aannam werd afgewezen, ja niet enkel zijn mening, neen ook als mens werd hij/zij afgewezen. Je zag het, je voelde het.

En zoals altijd: de andere zeiden niets of niet veel, de jongens vonden het prachtig en deden er vaak nog een brutaal schepje bovenop ("homo's? die moet je afknallen"). Niet echt bevorderlijk voor de dialoog en het pedagogisch project van de school. Maar je probeerde het bij te sturen, en als zij zich roerden, waren er toch ook altijd nog wel die zich verweerden, of die het opnamen voor de geviseerden, maar leuk was het niet.

Ook niet, toen voor het schooljaar 2008-2009 werd beslist dat enkel een losse hoofddoek mocht worden gedragen. Waarschijnlijk uit dezelfde hoek kreeg de leerkracht Islam anonieme oekazes in zijn postvak met fatwa's van het internet omtrent hoe ver de bedekking volgens de ware leer minstens moest gaan. En in de loop van het jaar bleek steeds vaker dat meisjes die aan het begin van het schooljaar nog losjes met deze zaken omgingen strakker werden. Desgevraagd, vernam ik via via twee soorten verhalen. Bij sommigen was het een bewuste keuze, ik zal maar zeggen: een omarming van een fundamentele vorm van Islam onder invloed van 'evangelisatie' (vergeef me de term) van klasgenoten en daarbuiten; bij anderen was het een bezwijken onder de druk om van het gezeur af te zijn en gewoon mee te mogen doen. Zo was het

vorig schooljaar in Antwerpen en Hoboken. Zover was het gekomen omdat deze twee scholen, beide van het GO!, beide gelegen in kansarme buurten van de stad, geweigerd hadden – in tegenstelling tot vele andere scholen, bijna alle andere scholen – om van de hoofddoek een punt te maken. Zij hadden de deuren gewoon opengelaten. Voor iedereen, zo zoals die is. Enkel omdat bijna alle andere scholen er – in stilte – wel een punt van hadden gemaakt, waren de moslima's die er ook een punt van maakten (maar dan in de andere zin) vanzelf op een van deze scholen terecht gekomen. Het was een concentratieschool geworden.

Wat moet je doen als je school een concentratieschool is geworden en alle extra middelen om kansarmoede weg te werken (GOK-uren etc., OKAN-klassen, bijlessen) het aanzuigeffect niet hebben geneutraliseerd en tijdens dialogen en ontmoetingen de strenge Islam al snel het gesprek domineert. De directie heeft met vrees en beven voor een radicale aanpak gekozen. een noodmaatregel. Een verbod. Afijn, hoe het is verlopen hoef ik hier niet te beschrijven; het is voldoende in de media geweest. Het optreden van imam Nordin Taouil (Wie vertegenwoordigt hij eigenlijk? Waarom kreeg hij zoveel spreekruimte?) was onvergeeflijk. Zijn negatieve houding, reeds voor de zomer, heeft, wat een locale uitzonderingsmaatregel was, doen escaleren in een nefaste ideologische discussie.

En wat vind ik nu, zo vraagt men mij als inspecteur protestants-evangelische godsdienst van het totaalverbod van de raad van het GO! Twee dingen:

1. Ik vind het een goede zaak dat men de verantwoordelijkheid voor de ontstane spanningen uit de handen van de directies heeft genomen. Het was hun boven het hoofd gegroeid. Zij wilden enkel van de vicieuze cirkel van een concentratieschool af. Voor hen was het werkelijk een pragmatische maatregel. De reactie erop heeft er een ideologische discussie van gemaakt. Jammer. Het ligt allemaal zo gevoelig en 'de hoofddoek' bestaat niet. Het is zo'n ingewikkeld ding en het kan tegenovergestelde betekenissen hebben, afhankelijk van de context. Een en hetzelfde hoofddoekje kan een vrouw onderdrukken en bevrijden. Oprechte getuigenissen van beide bestaan. Voor de overgrote

meerderheid van de islamitische meisjes is het echter 'gewoon een kledingstuk' dat je natuurlijk aan doet, want anders ben je niet netjes gekleed. Deze groep is de vergeten groep en misschien ook wel het grootste slachtoffer. Zij moeten nu plots een keuze maken op voorwaarden die de hunne helemaal niet zijn. Zij willen gewoon leven en naar school gaan en met de vriendinnen kletsen.

2. Ik moet bekennen dat ik een beetje bang ben dat dit globale verbod door sommige ouderwetse vrijzinnigen (*laïcité*-fans) wordt aangegrepen om het pluralistische ideaal failliet te verklaren. "Zie je wel, we hebben het toch altijd al gezegd. Al die levensbeschouwingen, daar komt alleen maar gedonder van. Op school voortaan geen woord meer vuil maken aan religie; wij zijn neutraal, de godsdienstlessen terug in hun hok, het geloof is iets voor de privé!" Dit zou een historische vergissing zijn. Deze neutraliteit bestaat namelijk niet. Elke zichzelf respecterende levensbeschouwing – ook de vrijzinnige – gaat over meer dan het privéleven. Het heeft invloed op het handelen van de mens, en geen geringe; In plaats van het te negeren (of te isoleren), zou ik het dus als de wiedeweerga integreren in het curriculum van de school. Dan kan er tenminste over gesproken worden, ook over de hoofddoeken, met elkaar, zonder gêne en zonder schrik. Dat is al iets.

Hoe paradoxaal het ook klinkt: de bedoeling van het hoofddoekverbod was niet om de dialoog te beëindigen, maar om die te vrijwaren van monopolisering. Voorwaarde voor dialoog is dat er meerdere meningen zijn en mogen zijn, dat men met elkaar spreekt in wederzijds respect: ik zeg wat ik vind, en jij wat jij vindt. En ook al ben ik het radicaal met je oneens, toch wil ik je stem horen en je ogen zien. Ik wil met je praten; ik wil je proberen te begrijpen, hoe anders je ook bent. Wie weet leren we de ander dan misschien nog eens kennen. Ik hoop dus dat het hoofddoekenverbod niet het begin is van een dodelijke stilte op dit terrein, juist omdat onze samenleving behoefte heeft aan mondige burgers die dit gesprek kunnen voeren omdat ze dat bijvoorbeeld al geleerd hebben op school.

Dr. Dick WURSTEN

Inspecteur protestants evangelische godsdienst

Reactie naar aanleiding van de verhuis naar het nieuwe gebouw

Geachte Dominee,
Geweldig dat u het met z'n allen voor elkaar gekregen hebt om de diensten van de VPKB in een modernere omgeving voort te zetten. Toch zal ik de gebouwen van de *Champ de Mars* wel missen.

In 1962 trad ik in dienst van de Protestantse Kerken van België om in Rwanda te werken. Daar heb ik tot 1994 gewerkt, speciaal in Kirinda. Mijn pensioen komt nu uit Brussel. Zoals u begrijpt toch met enige nostalgie wil ik u gelukwensen met deze nieuwe fase van de VPKB. Via de heer Brohez en zijn medewerkers blijf ik contact houden met de VPKB en natuurlijk nog meer door Kerkmozaïek. Nabij of ver wij zijn verbonden door die Ene Heer.

Met hartelijke groet,
Elone HELLEMANS.

Psalmzingen met Calvijn

Muzikaal avondgebed in het teken van het Calvijnjaar

31 oktober 2009

m.m.v. een ad-hoc vocaal ensemble en Jetty Janssen op het orgel

Op 31 oktober (vooravond van Allerheiligen) herdenkt de protestantse wereld dat de Duitse monnik Martin Luther in 1517 zijn 95 stellingen over de aflaatpraktijk publiceerde, het onbedoelde begin van wat later de protestantse kerken werden.

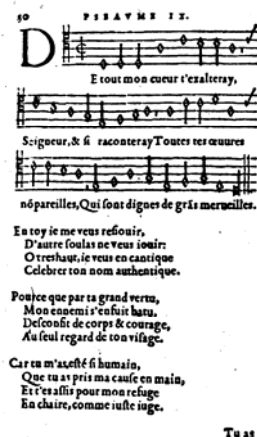
Jean Calvin (Johannes Calvijn) was een kerkhervormer van de tweede generatie. Hoewel hij vooral bekend is vanwege zijn strengheid met name

op het gebied van de moraal, heeft hij vooral op het gebied van de *liturgievernieuwing* zijn sporen verdiend.

Hij voerde een sobere Woorddienst in, waarbij het onbegeleid zingen van berijmde Psalmen een basiselement was. Twee Franse topdichters verzorgden de berijming en drie Renaissance componisten leverden de karakteristieke melodieën aan, die tot op de dag van vandaag in de protestantse kerken wereldwijd gezongen worden. Eind 16de eeuw verzorgde trouwens de Antwerpse burgemeester, Marnix van St. Aldegonde, een complete vertaling in het Nederlands.

Heiligen vereren doen protestanten niet, maar aan de vooravond van allerheiligen willen we wel proberen ons in te leven in wat de gezongen Psalmen toen hebben betekend en wat ze ons ook vandaag nog te zeggen hebben.

Tijdens het muzikaal avondgebed zullen de Psalmen dus centraal staan. Ze zullen worden voorgezongen door een ad-hoc vocaal ensemble, eenstemmig en polyfoon. We zullen ze samen zingen, ze zullen de stilte verdiepen, ze zullen worden gevarieerd op het orgel, en zo op allerlei manieren aan het Woord komen.

Protestantse Kerk

Bexstraat 13 - 2018 Antwerpen

Gereformeerde Kerk Oostburg

(deel uitmakend van de PKN)

zoekt een

predikant(e) voor 50%

De man of vrouw die wij zoeken:

- is een bruggenbouwer die stabiliteit kan brengen in onze gemeente, anders gezegd: iemand die onder de verschillende stromingen in onze kerk begrip kan kweken voor de geloofsbeleving van de ander;
- kan een coachende leiderschapstijl uitstralen, dit door anderen gerespecteerd wetend;
- wil het plaatselijk vergevorderde fusieproces met de Hervormde Gemeente positief benaderen en wil hier actief vorm en inhoud aan geven;
- is bereid om twee of meer kerkdiensten per maand te doen en is in staat de Bijbelse boodschap naar deze tijd te vertalen zodat deze jong en oud aanspreekt;
- is gedreven het pastorale werk te doen met respect voor de belevingsverschillen in het geloof in onze gemeente.

Oostburg is een centrumgemeente in het open West Zeeuws Vlaamse landschap. Monumenten en culturele instellingen in de omgeving zijn binnen handbereik, evenals de prachtige Noordzeestranden.

Onze kerk telt ca. 250 gemeenteleden waaronder veel jonge meelevende gezinnen waardoor de kindernevendienst iedere zondag goed bezocht wordt.

Er is een ruime pastorie beschikbaar.

Voor inlichtingen en opvragen van een informatiepakket

Adri de Hullu, voorzitter beroepingscommissie

Tel. 0117-455421

E-mail: dehullu@agroweb.nl

Sollicitaties:

Voor 19 oktober 2009 te richten aan:

Eldi Risseeuw, secretaresse beroepingscommissie

Maagdenbergweg 3

4501 NG Oostburg

E-mail: eldi.risseeuw@planet.nl

Protestantse Radio- & TV-uitzendingen

Programma-Informatie
oktober 2009

Radio:

VRT/Radio 1

op woensdag omstreeks 20.03u.

Productie Frank MARIVOET

14 oktober Mens voor de mensen zijn :
Trouw biedt toekomst

28 oktober Calvijnjaar 2009 :
Protestanten in Vlaanderen

Televisie:

VRT op TV "één" en "canvas" op zondag

productie Antoinette PANHUIS

De eerstvolgende uitzending vindt plaats op
8 november 2009.

Contact: Frank Marivoet, C. Meunierstraat 85/
0002, 3000 Leuven

Web-Site: <http://www.vpkb.be/pro>

Kerken in België

Bent u met vakantie of op weekend in België en wenst u

graag een kerkdienst bij te wonen, surf dan naar onze website www.arpee.be waar u onder het kopje "Adressen" voor "Kerken" kiest.

Er zijn verscheidene zoekmogelijkheden : per provincie, per taal, per denominatie, per postnummer of op naam van de Kerk. U vindt er ook een lijst van alle kerken in België, die behoren tot de Administratie Raad voor de Protestants-Evangelische Eredienst.

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Dr. Guy Liagre

Redactieteam

Bea Smetryns-Baetens

Ernst Veen

Dick Wursten

Redactieadres:

Brogniezstraat 44 - 1070 Brussel

tel.: +32-(0)2-511 44 71

E-mail: kerkmozaiek@vpkb.be

Website :

<http://www.vpkb.be>

Prijzen Kerkmozaïek

- Individueel abonnement: 15,00 euro
- Groepsabonnement: 12,50 euro
(vanaf minimum
5 exemplaren naar éénzelfde adres)
- Steunabonnement: 20,00 euro

Storten

kan op rekeningnummer 068-0715800-64 van de Verenigde Protestantse Kerk in België, Marsveldstraat 5, 1050 Brussel.

IBAN BE29 0680 7158 0064

BIC GKCCBEBB

De redactie behoudt zich het recht voor om bepaalde artikelen niet te publiceren, indien nodig in te korten en/of redactioneel te bewerken. Zij is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de artikelen en slechts ten dele voor de stijl.

Organisaties en tijdschriften, niet behorend tot de VPKB, die artikelen uit het maandblad Kerkmozaïek geheel of gedeeltelijk wensen over te nemen of te bewerken, dienen dit schriftelijk aan te vragen op het redactieadres.

Sluitingsdatum volgende

Kerkmozaïek : 14 oktober 2009.